
SORG- OG KRISEPLAN

Øster Farimagsgades Skole

ØSTER FARIMAGSGADES SKOLE

ØSTER FARIMAGSGADE 40 · 2100 KØBENHAVN Ø
TLF. 33 66 39 00

Indholdsfortegnelse

Forord	3
1. Hvis en i elevens nærmeste familie bliver syg	3
Procedure	3
2. Hvis en elevs nærmeste familie dør	4
Procedure:	4
<i>Lige efter dødsfaldet:</i>	<i>4</i>
<i>Når det bliver hverdag igen:</i>	<i>4</i>
3. Hvis en elev bliver alvorligt syg	5
Procedure	5
Tilbage i klassen efter langtidssygdom... Hvad nu?	5
<i>Procedure:</i>	<i>5</i>
4. Hvis en elev dør	6
Procedure	6
<i>Lige efter dødsfaldet:</i>	<i>6</i>
<i>Dagen efter dødsfaldet:</i>	<i>6</i>
<i>Begravelsen:</i>	<i>7</i>
<i>Tiden efter begravelsen:</i>	<i>7</i>
5. Hvis en elev er i sorg og/eller krise	7
Sorgens fire stadier:	8
Information om døden indenfor andre trosretninger	9

Denne sorg- og kriseplan er tænkt som en vejledning for skolens personale, hvis en ulykke eller et dødsfald finder sted.

Sorg og kriseplanen kan sættes i kraft ved følgende:

- Hvis en elevs nærmeste familie bliver syge*
- Hvis en elevs nærmeste familie dør*
- Hvis en elev bliver alvorligt syg*
- Hvis en elev dør*
- Hvis en elev er i sorg og/eller krise.*

Forord

Når et barn mister eller er udsat for andre alvorlige hændelser, påhviler det de voksne, der har den daglige kontakt med barnet at tage hånd om situationen.

Mange voksne kan have svært ved at forholde sig til sorg, død eller andre alvorlige/traumatiske kriser. Erfaringen viser, at det mindst konstruktive er at lade som ingenting. Åbenhed om det skete er, uanset hvor trist og traumatisk det end måtte være, den bedste støtte for barnet.

Enhver traumatisk oplevelse skal tages alvorligt, og på Øster Farimagsgades Skole har man, som ansat, et ansvar for, at skolens ledelse bliver orienteret. Traumatiske begivenheder er forskellige og påvirker forskelligt. Derfor findes der ingen færdige anvisninger, men der lægges op til, at alle medarbejdere er sin rolle bevidst.

Ikke alle hændelser er ens. Derfor skal indholdet i sorg- og kriseplanen forstås som en vejledning, som tilpasses den enkelte sag.

1. Hvis en i elevens nærmeste familie bliver syg

Hvis man modtager en besked eller bliver informeret på anden vis, om en alvorlige sygdom i en elevs familie, skal man orientere skolens ledelse og klasseteamet.

Procedure

Følgende procedure træder dernæst i kraft:

1. Kontakt forældrene. Mail er fint, men du kan eventuelt også invitere dem over på skolen til en afklarende samtale og her bede forældrene om at udfylde en samtykkeerklæring¹, så vi eventuelt er klar til samarbejdet med PPR, Socialforvaltningen og Sundhedsplejerskerne.
2. **Møde:** Invitér mødedeltagerne: teammakker, skolens ledelsesrepræsentant, sorg-krise medarbejderen og skolens inklusionspædagog. Dette team er det fremadrettede sorg-kriseteam ifbm. med eleven
3. **Inden mødet** skal man orientere sig i det materiale, der ligger i sorg-krise kassen². I sorg- og krisekasserne ligger materiale med flere eksempler på breve til klassen og andre gode beskrivelser til forløbet.
4. **På mødet**
 - Forældrene har mulighed for at fortælle, hvad status er for sygdomsforløbet, og hvordan det påvirker familien. Opfodrer gerne og spørg ind til hvordan og hvornår, de ønsker klassens elever og forældre skal orienteres.
 - Aftal en ny mødedato og hvem der fremover er tovholder og kontaktperson³.

¹ Skolens samtykkeerklæring ligger på skolens kontor, men samtykkeerklæringen kan også gives mundtligt og pr. mail.

² Kasserne finder man på skolens pædagogiske læringscenter og i Ressourcecentret på 1. sal

³ Kontaktpersonen sikrer, at den udfærdigede handleplan lægges på intra

2. Hvis en elevs nærmeste familie dør

Nærmeste familie er elevens mor, far eller søskende.

Procedure:

Lige efter dødsfaldet:

1. Informér skoleledelsen om dødsfaldet. Skoleledelsen orienterer herefter resten af personalegruppen.
2. Klasselæreren orienterer klassen - måske ønsker de pårørende selv at informere klassen, eller at være til stede, når der informeres, hvilket skal afklares, hvorefter information gives.
3. Tal åbent om dødsfaldet i klassen, evt. mens eleven ikke er til stede. Fortæl, om muligt, hvad der er sket. Forbered kammeraterne på, at eleven kan være mere sårbar end ellers, og at de derfor må vise ekstra omtanke.
4. Tal også åbent, mens eleven er der.
5. Der skal tages kontakt til hjemmet inden begravelsen enten af en af klassens lærere, en repræsentant for ledelsen eller af en kontaktforælder. Spørg hjemmet om de har en holdning til at eventuelle klassekammerater deltage begravelsen. Der deltager altid en repræsentant fra ledelsen.
6. Hvis elever ønsker at deltage skal disse ledsages af deres forældre
7. Hvis det er muligt, så er det en god idé, at klasselæreren deltager i begravelsen.
8. Aftal med forældrene hvordan og hvornår eleven vender tilbage til skolen. Find en dato til et opfølgingsmøde, og afklar hvem der deltager på dette.

Når det bliver hverdag igen:

1. Klasseteamet afholder et statusmøde og finder en mødedato sammen med elevens sorg- og kriseteam. Deltagerne på mødet er følgende: forældre el. nærmeste familie, lærerteamet, en ledelsesrepræsentant, sorg- og krisemedarbejderen, inklusionspædagogen, evt. PPR-psykolog og skole/socialrådgiver (*hvis der skulle være behov for hjælp fra det offentlige i hjemmet*)
 - a. **Inden mødet:**

det kan være en god hjælp for eleven at deltage i børns og unges sorgsamtalegrupper. Kontakt *Børn, Unge og Sorg*⁴ inden mødet og hør hvornår der er plads på et fremtidigt hold.
 - b. **På mødet:**
 - Hvad er status hos forældrene/de nærmeste? De informeres, om skolens muligheder for at støtte fra Socialforvaltningen, PPR. Det aftalte skrives ind i en dynamisk handleplan, som sorg- og krisemedarbejderen er ansvarlig for at løbende opdatere
 - Planlæg et børnemøde så eleven kender sine hjælpere på skolen.
2. Sorg- og -kriseteamet sørger for, at der bliver fulgt op på eleven og vil løbende afholde Barnets Stemme interviews med eleven for at følge sorgprocessen.

⁴ Kontaktoplysninger Børn, Unge og Sorg: <https://bornungesorg.dk> eller 7020 9903

OBS! Du kan finde undervisningsforløb og materiale i sorg- og krisekasserne, som er på skolens pædagogiske læringscenter og i ressourcecenteret på 1. sal.

3. Hvis en elev bliver alvorligt syg

Hvis du modtager en besked eller hører af andre veje om en elevs alvorlige sygdom, skal du orientere skoleledelsen og klasseteamet.

Procedure

Klasseteamet eller ledelsen skal derefter følgende:

1. Kontakt forældrene. Mail er fint, men du kan eventuelt også invitere dem over på skolen til en afklarende samtale og her bede forældrene om at udfylde en samtykkeerklæring⁵, så vi eventuelt er klar til samarbejdet med PPR, Socialforvaltningen og Sundhedsplejerskerne.
2. Invitér mødedeltagerene: teammakker, skolens ledelsesrepræsentant, sorg-krise medarbejderen, skolens inklusionspædagog. Dette team er det fremadrettede sorg-kriseteam ifbm. med eleven
3. **På mødet**
 - Forældrene har mulighed for at fortælle, hvad status er for sygdomsforløbet, og hvordan det påvirker familien. Opfodrer gerne og spørg ind til hvordan og hvornår, de ønsker klassens elever og forældre skal orienteres. I sorg- og krisekasserne ligger der flere eksempler på breve fra klassen. Skolen kan også tilbyde at skrive og sende et brev ud, som godkendes af forældrene forinden.
 - Aftal hvem der er tovholder ift. eleven og find ud ad hvordan og hvor ofte, der skal afholdes statusmøder (dette kan ske over telefonen eller pr. Mail). Dette nedskrives i en handleplan, der sendes umiddelbart efter til forældrene.
4. Klassens forældre og elever orienteres om elevens alvorlige sygdom. I sorg- og krisekasserne kan du finde forslag til, hvordan man kan arbejde med sorg/sygdom i undervisningen.
5. Der indkaldes til teammøde med sorg-krise teamet. Status og opfølgning på handleplan.

Tilbage i klassen efter langtidssygdom... Hvad nu?

Når en elev skal tilbage i klassen efter et længere sygdomsforløb, er det godt at afklare:

- Hvad ved vi om forløbet og hvordan er udfaldet?
- Afklaring af hvordan eleven kan indhente den faglige læring, og udpegning af ressourceperson, som hjælper til med dette.
- Hvad udtaler barnet sig om sit liv nu?

Procedure:

1. Sorg- og kriseteamet indkalder til et "velkommen tilbage" møde med forældre, eleven og klasseteamet, hvor der udarbejdes en handleplan for elevens tilbagevenden til skolen.

⁵ Skolens samtykkeerklæring ligger på skolens kontor, men samtykkeerklæringen kan også gives mundtligt og pr. mail.

2. På mødet:

- Der afklares en status fra forældrene og eleven selv. Hvordan ser de faglige, sociale og personlige progressioner ud? Kan eleven komme tilbage på lige vilkår eller er det på deltid el. andre vilkår? Skal der sættes ind med ekstra hjælp via særlige forløb, hjemmeopgaver, fjernundervisning?
- Fokus på mødet: Hvordan taler vi om sygdommen, når det går godt. Angsten for at det kan ske igen, kan være en iboende følelse hos eleven.

4. Hvis en elev dør

Procedure

Lige efter dødsfaldet:

1. Skoleledelsen underretter klassens lærere og pædagoger (eller omvendt).
2. Skoleledelsen har ansvar for at orienterer områdetets kriseteam.
3. Resten af personalet samles i den førstkommende pause. Skoleledelsen vil desuden underrette de ansatte, som ikke er til stede på arbejdspladsen, også Fritidsinstitutionen.
OBS! Ingen børn får besked før det øvrige personale
4. Barnets klasse underrettes af klasselæreren i et samarbejde med områdetets kriseteam, som er sammen med klassen resten af skoledagen. Under samværet med børnene er det vigtigt at huske på, at der tales åbent og konkret om det, der er sket. Der skabes mulighed for, at børnene kan tale om det, de tænker og føler.
5. Klasselæreren og evt. klassens pædagog sørger for at sikre, at ingen børn sendes hjem, før forældrene er underrettet, om det skete (eleverne får et brev med hjem fra kontoret eller besked over forældreintra). Forældrene gøres i brevet opmærksomme på, at ingen elever bør være alene hjemme, når de kommer hjem fra skolen/fritidshjem/klub.
5. Orienter forældrene til de børn, der eventuelt ikke er til stede den dag, om det skete.
6. Klassens lærere vurderer derefter selv, hvad der er mest hensigtsmæssigt resten af skoledagen. Tiden må have lov til at stå stille i sådan en situation. Væsentligt er dog, at børnene er på skolen, indtil skoledagen er forbi. De pædagogiske personale i samarbejde med områdetets kriseteam bør være opmærksomme på børn, som reagerer særlig voldsomt på det skete og eventuelt underrette hjemmet, inden eleven sendes hjem.

OBS. Det er meget vigtigt, at klasselæreren/klasselærerne får meget støtte og hjælp af kollegerne. Vær ærlig hvis du ikke føler, at du kan magte opgaven. Tal med din skoleledelse om dette.

Skolens øvrige klasser underrettes af deres lærere eller af skolens ledelse.

Dagen efter dødsfaldet:

1. Flaget hejses på halv, når samtlige klasser er underrettet. Det er skoleledelsens opgave at drage omsorg for, at dette bliver gjort.
2. Der skrives et brev til klassekammeratens hjem. Skoleledelsen drager omsorg for dette.
3. Skoleledelsen skriver en meddelelse til samtlige elever på skolen om dødsfaldet.

4. Mindehøjtidelighed for skolens/fritidsinstitutionens børn og ansatte bør afholdes helst dagen efter meddelelsen om dødsfaldet. Hvis det er muligt, inddrages børnene fra den pågældende klasse i planlægningen af mindehøjtideligheden, f.eks. med ideer til salmer/sange, musik, udsmykning og forskellige indlæg.
5. Skoleledelsen drager omsorg for, at de pårørende inviteres til mindehøjtideligheden.

Begravelsen:

1. Det aftales med skoleledelsen, hvem der spørger de pårørende, om de ønsker at lade barnets klassekammerater deltage i begravelsen. Hvis de pårørende er indforstået hermed, sker følgende:
2. Tal åbent om dødsfaldet i klassen. Fortæl, om muligt, hvad der er sket.
3. Der skal tages kontakt til hjemmet inden begravelsen enten af en af klassens lærere, en repræsentant for ledelsen eller af en kontaktforælder. Spørg hjemmet om de har en holdning til at eventuelle klassekammerater deltage begravelsen. Der deltager altid en repræsentant fra ledelsen.
4. Hvis elever ønsker at deltage skal disse ledsages af deres forældre
5. Hvis det er muligt, så er det en god idé, at klasselæreren deltager i begravelsen.
 - a. Når dagen for begravelsen er fastsat forbereder klasselæreren eleverne på, hvad der skal ske ved begravelsen – dette er vigtigt, omend børnene skal deltage i begravelsen ifølge med sine forældre eller ej.
 - b. Klasselæreren/teamet sørger for at sende blomster til begravelsen fra klassen, og skoleledelsen sørger for, at der sendes blomster fra skolen og fritidsinstitutionen.

Tiden efter begravelsen:

Følgende kan med fordel inddrages i tiden efter:

- Det er en god ide, at lade klassens elever skrive til afdøde barns hjem.
- Klassen kan besøge gravstedet (måske ved bestemte lejligheder).
- Samtaler i klassen i tiden efter begravelsen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning. Alle spørgsmål er vigtige.
- Hav evt. en samtale med sorg- og kriseteamet, hvis der er behov for fælles planlægning til fremadrettet at tage sig af klassen, ift. hvis der f.eks. opstår spørgsmål/ følelser, som de vil snakke om, og som kan være rart at gøre i fællesskab.

5. Hvis en elev er i sorg og/eller krise

Som medarbejder kan man føle sig utilstrækkelig ved mødet med et barn, som har oplevet et alvorligt tab. For at afhjælpe dette kan skoleledelsen anmode om supervision gennem PPR eller klasse- teamet kan hente sparring hos skolens sundhedsplejersker.

Som klasselærer/medarbejder på Øster Farimagsgades Skole er du én del af et professionelt fællesskab af voksne uden for familien, der kan hjælpe og støtte eleven igennem sorgprocessen. Vær opmærksom på barnet og vis, at du er parat til en snak, hvis barnet udtrykker behov samt vær nysgerrig, når barnet ikke udtrykker behov.

Det er vigtigt, at du som den voksne tør tage initiativet i forhold til barnet. Som medarbejder er du isbryderen, og barnet vil oftest gerne selv tale om det skete. Barnets sorg skal respekteres, og ud fra dit kendskab til barnet og i samråd med hjemmet og teamet støttes barnet til at overvinde og gennemgå sin sorgproces

Sorgens fire stadier:

1. Chokfasen
2. Varer fra et øjeblik til nogle døgn.
3. Reaktionsfasen: Kan vare i flere uger.
4. Bearbejdningsfasen: Kan vare i over et år
5. Ny-orienteringsfasen: Vil bestå hele tiden. Individet vil leve med et ar i sjælen, som aldrig forsvinder.

Omsorg er ikke at sige:

- jeg ved, hvordan du har det
- det bliver nok snart godt igen
- det kunne have været endnu værre
- du har jo os
- sådan skal du ikke tænke/føle
- det er skæbnen/en del af Guds plan
- der er nok en mening med det
- ring til mig, hvis der er noget
- du må se fremad og lægge det andet bag dig
- du må ikke dyrke sorgen
- forsøg at lade være med at tænke på det

Information om døden indenfor andre trosretninger

En skoles elevgruppe består af mange forskellige trosretninger. Vi har valgt at linke til en kort beskrivelse af begravelsesritualer indenfor islam og jødedommen

Jødedommen:

<https://www.religion.dk/joededom/saadan-foregaar-en-joedisk-begravelse>

Islam:

<https://www.religion.dk/islam/saadan-foregaar-en-muslimsk-begravelse>